

CYNGOR SIR CEREDIGION

Adroddiad i:	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
Dyddiad:	20.09.2023
Teitl:	Cynnig i gynnal arolwg o'r holl gynghorwyr mewn perthynas â chyfleusterau ymchwil.
Pwrpas yr adroddiad:	I ystyried dirprwyo i Swyddog gynnal arolwg o'r holl gynghorwyr mewn perthynas â chyfleusterau ymchwil.

Cefndir

Mae Canllawiau Statudol ac Anstatudol Llywodraeth Cymru ar gyfer Prif Gynghorau yng Nghymru, yn argymhell y dylai'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd ystyried darparu Cymorth a Gwasanaethau Ymchwil i Gynghorwyr fel rhan o'i ystyriaethau ynghylch yr hyn sy'n gyfystyr â adnodd digonol i'r Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd gyflawni eu swyddogaethau. Roedd y canllawiau yn rhagweld y bydd hyn yn canolbwyntio'n bennaf ar gyfeirio aelodau unigol at ffynonellau gwybodaeth presennol neu hyfforddiant sydd ar gael, yn ogystal â sesiynau briffio cyn cyfarfod a chymorth wedi'i dargedu er enghraifft wrth arwain ar ymchwiliad gorchwyl a gorffen, neu mewn ymateb i alwad am weithredu.

Mae'n mynd ymlaen i ddweud " Rhagwelir y bydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn dechrau'r broses hon trwy nodi'r llinell sylfaen o gefnogaeth sydd eisoes ar gael i aelodau, yna gweithio gydag aelodau i nodi sut y gellid datblygu'r gefnogaeth hon a'i pharamedrau dros amser."

Mae Atodiad A yn cynnwys gwybodaeth am y cymorth sydd ar gael ar hyn o bryd i Gynghorwyr.

Dylid nodi nad yw'r canllawiau'n dweud bod hwn yn ofyniad statudol, ond mae'n awgrymu y dylai'r pwyllgor 'ystyried' hyn.

Er mwyn deall yr angen neu'r galw am gyfleusterau ymchwil, argymhellir bod y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn dirprwyo cyfrifoldeb i Swyddogion i ymgynghori gyda aelodau mewn perthynas â'r llinell sylfaen bresennol o gymorth sydd ar gael, ac i nodi pa gymorth ychwanegol sydd ei angen a sut y gellid datblygu'r cymorth hwn dros amser, er mwyn nodi a oes achos dros ddarparu adnoddau ychwanegol (Atodiad A)

Ar ôl cwblhau'r arolwg hwn, bydd adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd i adolygu canfyddiadau'r arolwg.

Argymhellion: Gofyn i Swyddogion ymgynghori Cynghorwyr mewn perthynas â'r cymorth sylfaenol sydd ar gael

i aelodau ar hyn o bryd ac unrhyw gymorth ychwanegol sydd ei angen.

Atodiadau:

Atodiad A – gwybodaeth yn ymwneud â'r cymorth sydd ar gael ar hyn o bryd i Gynghorwyr
Atodiad B – arolwg drafft

Dogfennau cefndir:

Canllawiau statudol a di-statudol Llywodraeth Cymru ar gyfer Prif Gyngorau Cymru;
Deddf Llywodraeth Leol 2000;
Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011;
Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

Enw:

Lowri Edwards

Teitl Swydd:
Democrataidd

Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau

Dyddiad:

03.08.2023

Atodiad A

Llinell sylfaen y cymorth sydd ar gael i'r Aelodau ar hyn o bryd

Er mwyn deall sut mae'n cyd-fynd â'r cyd-destun ehangach o ddeddfwriaeth a dogfennau Canllawiau Llywodraeth Cymru, mae angen cynnal adolygiad trylwyr o'r cymorth presennol a fydd wedyn yn sicrhau bod unrhyw raglen waith newydd yn berthnasol ac yn ategu'r cymorth presennol sydd ar gael.

Isod mae rhestr o'r ddarpariaeth bresennol i'w hystyried gan Gynghorwyr wrth gwblhau'r arolwg.

Cefnogaeth a ddarperir i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd

Mae Cylch Gorchwyl y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn amlinellu ei swyddogaethau mewn perthynas â chefnogaeth yr Aelodau. Mae hyn yn cynnwys:

- Cadw golwg ar y ddarpariaeth o ran staff, adeiladau ac adnoddau eraill sydd ar gael i'r Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd, er mwyn sicrhau ei bod yn ddigonol ar gyfer dyletswyddau'r swydd
- Ystyried amseriad cyfarfodydd, a gwneud argymhellion i'r Cyngor
- Goruchwyllo hyfforddiant a datblygiad yr Aelodau

Mae gan y Pwyllgor (ac unrhyw is-bwyllgor) bŵer i fynnu bod unrhyw rai o Aelodau neu Swyddogion y Cyngor yn dod i'w gyfarfodydd i ateb cwestiynau, a gall wahodd unrhyw un arall y mae'n dymuno'i wahodd hefyd. Os bydd gofyn i aelod neu swyddog ddod i gyfarfod, rhaid iddynt ateb unrhyw gwestiwn, oni bai ei fod yn gwestiwn y byddai ganddynt hawl i wrthod ei ateb mewn llys barn.

Yn ogystal â'r gofynion a nodir yn y Cylch Gorchwyl, mae Swyddogion hefyd yn darparu gwybodaeth a data sy'n berthnasol i'r pwyllgor megis:

- Amrywiaeth mewn democratiaeth;
- Presenoldeb hybrid;
- Arolygon ymadael.

Mae hefyd yn cynnal arolygon aelodau fel:

- Arolwg o hoff amseroedd cyfarfodydd, a dyddiadau
- Arolwg o ofynion TGCh a hyfforddiant yr Aelodau
- Arolwg dysgu a datblygu
- Arolwg Hunanasesu Trosolwg a Chraffu .

Rhennir data a dadansoddiad sy'n deillio o'r arolygon hyn gydag Aelodau'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd.

Briffio Cadeiryddion

Yn ogystal â darparu hyfforddiant i Gadeiryddion y Pwyllgorau Trosolwg a Craffu, caiff pob Cadeirydd eu briffio cyn y cyfarfod ar faterion gweithdrefnol fel:

- Manylion y personau a fydd yn cyflwyno adroddiadau, gan gynnwys Cadeiryddion Craffu, a swyddogion cymorth
- Mynychwyr ac ymddiheuriadau

- Hysbysiad o ddatganiadau o fuddiant a materion personol a dderbyniwyd cyn y cyfarfod
- Gweithdrefnau mewn perthynas â phleidleisio, pleidleisiau wedi'u recordio ac ati

Adnabod meysydd i'w hymchwilio gan Bwyllgorau Trosolwg a Chraffu

Mae Cadeirydd y Pwyllgor Trosolwg a Craffu perthnasol yn gyfrifol am benderfynu ar gynnwys yr agenda, fodd bynnag, wrth benderfynu ar eitemau ar gyfer y Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol, mae'r Swyddogion Craffu yn darparu arweiniad sy'n cynnwys pynciau a gymerir o:

- Y Strategaeth Gorfforaethol
- Cynlluniau Busnes
- Y Gofrestr Risg Gorfforaethol
- Arbedion cyllideb – cynigion ac effaith
- Cyfarfodydd Panel Rheoli Perfformiad Corfforaethol Chwarterol
- Mewnbyn adrannol
- Gwaith sy'n parhau.

Mae'r Swyddogion Craffu yn rhoi cymorth i Aelodau drwy gydlynu ceisiadau'r pwyllgor gyda'r Swyddogion perthnasol, a sefydliadau allanol. Mae'r Swyddogion Craffu hefyd yn drafftio adroddiad ar ran y Pwyllgor ar y cyd â'r Cadeirydd i'w ystyried gan y Cabinet neu'r Cyngor.

Cefnogaeth ar gyfer ymchwiliadau Gorchwyl a Gorffen Trosolwg a Craffu

Mae Swyddogion Craffu yn rhoi cymorth i Aelodau drwy drefnu ymchwiliadau gorchwyl a gorffen a chydlynu â Swyddogion perthnasol o fewn y Cyngor neu sefydliadau allanol i gasglu'r wybodaeth angenrheidiol a chyflwyno adroddiadau i'r Pwyllgor perthnasol.

Paratoi adroddiadau ar gyfer pwyllgorau

Mae swyddogion o'r holl wasanaethau ar draws y Cyngor yn chwarae rhan wrth ddarparu gwybodaeth, data ac adroddiadau i bwyllgorau yn unol a'u cais. Mae'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol perthnasol hefyd yn darparu sesiynau briffio manwl i'r Aelod Gweithredol sy'n cyflwyno'r adroddiad, ac yn bresennol yn ystod y cyfarfod i ddarparu cymorth pe bai cwestiynau atodol yn codi.

Hyfforddiant, Gweithdai a Sesiynau Briffio

Mae'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn gyfrifol am y rhaglen ymsefydlu a hyfforddiant ar gyfer yr holl Aelodau. Mae hyn yn cynnwys amrywiaeth eang o hyfforddiant o God Ymddygiad i hyfforddiant sy'n benodol i Bwyllgorau fel Rheoli Datblygu a Thrwyddedu; Cadeirio Pwyllgorau; rôl a chyfrifoldebau Arweinwyr Grwpiau Gwleidyddol; Craffu; Cydraddoldeb; Safonau'r Gymraeg; Diogelu; Iechyd a Diogelwch a gweithio ar eich pen eich hun; Cyfathrebu a'r Cyfryngau Cymdeithasol; a Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol i enwi ond ychydig.

Yn ogystal â gweithgareddau hyfforddi, darperir gweithdai mewnol i'r Cynghorwyr ar themâu fel y Polisi Cludiant Ysgol, Polisiâu'r Gofrestr Tai, a Chyllidebau yn ogystal â

gweithdai a drefnir ar y cyd â darparwyr allanol fel y Gwasanaeth Tân ac Achub, Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda a Phwer Hydrogen er mwyn cael gwell dealltwriaeth o rôl partneriaid allanol.

Darperir sesiynau briffio hefyd i'r Aelodau ar faterion sy'n dod i'r amlwg megis datblygiad Hafan y Waun, ac mae Prif Weithredwr Cyngor Sir Ceredigion hefyd yn darparu sesiynau briffio misol i Arweinwyr Grwpiau i'w rhannu gyda'u haelodau.

Cefnogaeth TGCh

Darperir cefnogaeth TGCh i aelodau yn uniongyrchol gan y gwasanaeth Cyswllt Cwsmeriaid ar bob gwedd sy'n ymwneud â TGCh a'r dechnoleg a ddarperir ganddynt.

Gwybodaeth ar gael ar wefan y Cyngor ac adroddiadau'r Cyngor

Mae llawer o wybodaeth i'w gael ar dudalennau gwe y Cyngor ac fe'i darperir ar ffurf adroddiadau i bwyllgorau megis:

- Adroddiad blynyddol Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol
- Adroddiadau blynyddol Cynllun Llesiant Lleol Ceredigion
- Strategaeth Economaidd Ceredigion
- Adroddiadau chwarterol CYSUR/CWMPAS
- Adroddiadau digonolrwydd gofal plant
- Adroddiadau Ansawdd Aer a Rheoli Carbon
- Ymgynghoriadau, Ymgysylltu a Chyfranogiad

Cyn gofyn am wybodaeth neu ymchwil, dylai Aelodau ystyried a yw'r wybodaeth sydd ei hangen arnynt eisoes ar gael yn gyhoeddus.

Gwasanaethau Perfformiad a Gwella

Mae'r Tîm Perfformiad a Gwella yn darparu dadansoddiadau ar berfformiad y Cyngor, yn ogystal â data allanol fel y Cyfrifiad a'i oblygiadau ar gyfer Ceredigion. Mae hwn yn adnodd defnyddiol, ac yn bwynt cyswllt cyntaf ar gyfer gweithgaredd ymchwil posibl.

Cyfryngau a Chyfathrebu

Mae Tîm Cyfathrebu Cyngor Sir Ceredigion yn darparu copïau o'r holl ddatganiadau i'r wasg i bob Aelodau, er mwyn iddynt fod yn ymwybodol o unrhyw weithgareddau neu ddatblygiadau sy'n ymwneud â nhw. Mae'r tudalennau cyfryngau cymdeithasol hefyd yn darparu gwybodaeth y gall Aelodau ei rhannu i hyrwyddo gweithgareddau a gwybodaeth i'w preswylwyr.

Ymholiadau CLIC

Gall aelodau gyrchu gwybodaeth yn uniongyrchol drwy'r porth CLIC.

Darparwyr data allanol - Data Cymru

Mae nifer o ddarparwyr data allanol y gall Aelodau eu cyrchu, megis y Data Proffil Ward a ddarperir gan Data Cymru:

<https://www.data.cymru/dashboards/localareaprofiles?q=lap23>

Mae hyn yn rhoi gwybodaeth sy'n canolbwyntio ar Gyfrifiad 2021, fesu Ward ac yn darparu gwybodaeth sy'n ymwneud â:

- Pobl
- Cyflogaeth a sgiliau
- Iechyd a Gofal
- Cludiant
- Tai
- Iaith a hunaniaeth

Gellir hefyd gweld dolen i ddata a gyhoeddir gan lywodraeth ganolog, awdurdodau lleol a chyrrff cyhoeddus yn: <https://www.data.gov.uk/>

Bydd hyfforddiant yn cael ei ddarparu i'r holl Aelodau ar ddata ac ymchwil yn ystod mis Medi 2023.

Cefnogaeth gan gydweithwyr, arweinwyr grwpiau a phleidiau gwleidyddol

Gall aelodau gael cymorth, a rhannu profiadau gyda chydweithwyr, yn ogystal ag Arweinwyr Grŵp a Phlaid Gwleidyddol. Gall aelodau nad ydynt yn gysylltiedig â Phlaid Wleidyddol gael mynediad at wybodaeth a chefnogaeth gan y Gymdeithas Llywodraeth Leol.

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD – AROLWG O GYMORTH A GWASANAETHAU YMCHWIL AR GYFER CYNGHORWYR

Yn unol â Chanllawiau Statudol ac Anstatudol Llywodraeth Cymru ar gyfer Prif Gyngorau yng Nghymru, Adran 3, dylai'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd ystyried y ddarparu cymorth a gwasanaethau ymchwil i aelodau etholedig drwy nodi'r llinell sylfaen o gymorth sydd eisoes ar gael i Aelodau, yna gweithio gyda Aelodau i geisio adnabod sut y gellid datblygu'r cymorth hwn a'i baramedrau dros amser, er mwyn nodi a oes achos dros ddarparu adnoddau ychwanegol.

1	Ar ôl ystyried y gefnogaeth sylfaenol i'r Aelodau a nodwyd ar hyn o bryd, a oes unrhyw feysydd cymorth eraill y credwch y dylid eu cynnwys yn y rhestr hon?
2	Pa gefnogaeth sydd wedi bod yn ddefnyddiol yn eich rôl fel Cyngorydd?
3	Beth ellid ei wella?
4	Pa wybodaeth / data sydd ei hangen arnoch nad yw ar gael ar wefan y Cyngor ar hyn o bryd neu adroddiadau a ddarperir i bwyllgorau?
5	Pa wybodaeth / data sydd ei angen arnoch nad yw ar gael ar hyn o bryd drwy ddarparwyr allanol fel Data Cymru, CLILC ac ati
6	Rhestrwch unrhyw feysydd ymchwil a allai fod o ddefnydd i chi yn eich rôl fel Cyngorydd, lle nad yw'r wybodaeth hon ar gael eisoes yn gyhoeddus.